

Ministarstvo poljoprivrede

**IZVJEŠĆE O PRETHODNOM VREDNOVANJU NACRTA
NACIONALNOG PLANA RAZVOJA AKVAKULTURE
ZA RAZDOBLJE OD 2022. DO 2027. GODINE**

Zagreb, listopad 2022.

Sadržaj

1. Sažetak.....	3
2. Uvod	5
3. Kontekst vrednovanja	6
4. Metodološki pristup.....	8
5. Opis akta strateškog planiranja, mjera i proračuna.....	11
6. Odgovori na evaluacijska pitanja.....	14
7. Zaključci i preporuke.....	23

1. Sažetak

Prethodno vrednovanje nacrtu Nacionalnog plana razvoja akvakulture za razdoblje od 2022. do 2027. godine (u daljnjem tekstu: NPRA) provedeno je u okviru postupka vrednovanja NPRA koji je započeo Odlukom ministrice poljoprivrede od 24. kolovoza 2022. godine. Vrednovanje je proveo Tim za vrednovanje NPRA, kojeg čine unutarnji stručnjaci Ministarstva poljoprivrede (MP), kao tijela nadležnog za izradu akta NPRA, a koji nisu sudjelovali u njegovoj izradi. Navedenim je vrednovanjem evaluiran proces izrade NPRA te njegova struktura i sadržaj primjenom obaveznih i dodatnih kriterija vrednovanja, kroz utvrđivanje važnosti, djelotvornosti, unutarnje i vanjske usklađenosti, te dosljednosti i komplementarnosti.

Evaluacijom je zaključeno da su posebni ciljevi i mjere, koji su utvrđeni u nacrtu NPRA relevantni i opravdani, te odražavaju realne i postojeće razvojne potrebe sektora akvakulture u Republici Hrvatskoj. Za pripremu SWOT analize i analize stanja sektora akvakulture korišteni su relevantni i vjerodostojni podaci iz više administrativnih izvora, kao i rezultati opširne dijagnostičke analize koja je provedena u pripremnj fazi izrade NPRA, te kao takvi predstavljaju kvalitetnu podlogu za definiranje ključnih potreba sektora akvakulture, a time i posebnih ciljeva i mjera čijom se provedbom predviđa ostvarenje utvrđenih ciljeva. Nadalje, utvrđeni posebni ciljevi popraćeni su primjerenim pokazateljima ishoda, koji su mjerljivi, razumljivi i praktični te će kao takvi omogućiti praćenje uspješnosti u ostvarenju utvrđenih posebnih ciljeva. Evaluacijom je također utvrđeno da je NPRA izrađen u skladu s regulatornim okvirom kojim se uređuje sustav strateškog planiranja te da sadrži visoku razinu unutarnje koherentnosti, jer je uspostavljena logička veza između utvrđenih ključnih potreba, posebnih ciljeva i predviđenih mjera. Nadalje, utvrđeno je da su posebni ciljevi NPRA usklađeni s razvojnim prioritetima i ciljevima relevantnih nacionalnih i EU strateških dokumenata, prije svega s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine (u daljnjem tekstu: NRS 2030), Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (u daljnjem tekstu: Strategija prilagodbe klimatskim promjenama), Strategijom niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (u daljnjem tekstu: Strategija niskougljičnog razvoja) te Strateškim smjernicama EK za održiviju i konkurentniju akvakulturu u EU za razdoblje 2021. – 2030. (COM (2021) 236 final; u daljnjem tekstu: EK smjernice za akvakulturu), čime je postignuta i vanjska usklađenost. Važno je istaknuti da je u postupku izrade NPRA primijenjeno načelo partnerstva uključivanjem svih relevantnih dionika, od predstavnika sektorskih udruženja u akvakulturi, do predstavnika tijela državne uprave, predstavnika jedinica područne (regionalne) samouprave, akademske zajednice i organizacija civilnog društva, iz čega proizlazi da je u

izradi NPRA primijenjena participativna metoda, odnosno u njezinu izradu je uključen široki krug mjerodavnih i zainteresiranih dionika.

Provedenim prethodnim vrednovanjem NPRA uz primjenu definiranih kriterija vrednovanja kroz postavljena evaluacijska pitanja nisu uočeni nedostaci koji bi doveli u pitanje njegovu prihvatljivost u kontekstu Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske («Narodne novine», br. 123/17), Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja («Narodne novine», br. 66/19) te smjernica za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja. Manje nedorečenosti i potrebe za dodatnim usklađivanjima izričaja Tim za vrednovanje je uočio tek pri evaluaciji SWOT analize te su u tom smislu dane preporuke i smjernice nositelju izrade NPRA, ne dovodeći u pitanje cjelokupnu kvalitetu evaluiranog dokumenta. Stoga se po provedenom prethodnom vrednovanju može zaključiti da NPRA predstavlja kvalitetnu osnovu za provedbu sektorskih politika i ostvarenje srednjoročne vizije razvoja akvakulture u Republici Hrvatskoj do 2027. godine.

2. Uvod

Svrha izvješća o prethodnom vrednovanju je predstaviti rezultate postupka vrednovanja tijekom izrade NPRA te sukladno rezultatima vrednovanja definirati zaključke i preporuke za poboljšanje kvalitete nacрта dokumenta. Prethodno vrednovanje NPRA se provodi u skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske («Narodne novine», br. 123/17) i Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja («Narodne novine», br. 66/19). Prethodno se vrednovanje provodi u svrhu poboljšanja kvalitete izrade nacрта akta strateškog planiranja pri čemu je cilj osigurati neovisno stručno mišljenje da je akt strateškog planiranja u najvećoj mogućoj mjeri relevantan, konzistentan i koherentan, te da je u njegovoj izradi primijenjen partnerski pristup. Ovaj način vrednovanja omogućuje suradnju Tima za vrednovanje i nositelja izrade akta strateškog planiranja s ciljem implementiranja preporuka tijekom izrade nacрта dokumenta.

Struktura izvješća o prethodnom vrednovanju obuhvaća:

- *Sažetak*, koji sadrži informacije o najvažnijim rezultatima vrednovanja te zaključke i preporuke
- *Uvod*, koji se odnosi na svrhu izvješća o prethodnom vrednovanju te prikazuje njegovu strukturu
- *Kontekst vrednovanja*, koji sadrži informacije o aktu strateškog planiranja uključujući razvojne potrebe i ciljne skupine na koje je usmjerena provedba dokumenta te informacije o povezanosti s nacionalnim i međunarodnim dokumentima, kao i opis postupka vrednovanja
- *Metodološki pristup*, koji uključuje objašnjenje postupka vrednovanja i primijenjene metode vrednovanja, evaluacijska pitanja, kriterije ocjenjivanja, informacije o upotrijebljenim izvorima i tehnici prikupljanja podataka, kao i o izvorima podataka
- *Opis akta strateškog planiranja, mjera i proračuna*, koji sadrži informacije o oblikovanju akta uključujući prioritete, ciljeve i mjere, institucijskom kontekstu i sudionicima u izradi akta, postojanju intervencijske logike, te predviđenom proračunu
- *Odgovore na evaluacijska pitanja*, koji sadrže prikaz odgovora na prethodno definirana evaluacijska pitanja, analizu i raspravu o pokazateljima u vezi s definiranim kriterijima ocjenjivanja, te analizu i raspravu o podacima korištenim za SWOT analizu i analizu stanja sektora
- *Zaključke i preporuke*, koji sadrže prikaz stupnja ostvarivosti definiranih posebnih ciljeva i predviđenih mjera te preporuke koje se temelje na rezultatima vrednovanja.

3. Kontekst vrednovanja

NPRA, kao srednjoročni akt strateškog planiranja, je razvojni dokument od nacionalnog značaja, prvenstveno u pogledu planiranja razvoja i pozicioniranja djelatnosti akvakulture u Republici Hrvatskoj u razdoblju do 2027. godine, ali posljedično i u kontekstu daljnjeg održivog razvoja EU akvakulture. Izrada NPRA, i u okviru njega utvrđivanje ključnih potreba i prilika za rast sektora akvakulture te definiranje posebnih ciljeva i mjera čijom se provedbom očekuje njihovo ostvarenje, rezultat je sveobuhvatnog procesa planiranja koji je uključivao detaljne dijagnostičke analize sektora akvakulture te opsežne konzultacije i suradnju sa svim relevantnim dionicima, prije svega predstavnicima sektorskih udruženja, ali i svih drugih dionika povezanih s provedbom NPRA (tijela državne uprave, jedinice područne (regionalne) samouprave, znanstvene institucije i dr.), ali i mogućnost uključivanja šire zainteresirane javnosti kroz postupke javne rasprave i e-savjetovanja. Slijedom toga, NPRA stavlja težite na četiri posebna cilja: 1) povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene, 2) jačanje konkurentnosti sektora akvakulture, 3) jačanjem sektora akvakulture doprinijeti obnovi gospodarstva te unaprjeđenju uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima te 4) poticanje inovacija u sektoru akvakulture.

Nadalje, NPRA uzima u obzir razvojne smjerove i strateške ciljeve sadržane u okviru NRS 2030 te drugih relevantnih strateških dokumenata. Među razvojnim smjerovima NRS 2030, s kojima je usklađen NPRA, vrijedi izdvojiti sljedeće: RS1. Održivo gospodarstvo i društvo, RS3. Zelena i digitalna tranzicija te RS4. Ravnomjeran regionalni razvoj. Također, NRS 2030 sektor akvakulture razmatra u okviru strateškog cilja SC9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva, a sva četiri posebna cilja NPRA izravno podupiru provedbu upravo navedenog strateškog cilja SC9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva te pripadajućih prioritetnih područja javnih politika definiranih NRS-om 2030: povećanje produktivnosti poljoprivrede i akvakulture i njihove otpornosti na klimatske promjene na okolišno prihvatljiv i održiv način; doprinos klimatskoj neutralnosti, smanjenje upotrebe pesticida i povećanje ekološke proizvodnje u skladu s novim smjerovima EU-a u okvirima Zelenog plana te Strategije „od polja do stola“ i Strategije EU-a za bioraznolikosti; jačanje konkurentnosti i inovativnosti u poljoprivredi i akvakulturi te oživljavanje ruralnih područja i unaprjeđenje kvalitete života u ruralnim i obalnim područjima.

NPRA je također usklađen i s drugim nacionalnim sektorskim strateškim dokumentima, pri čemu je važno izdvojiti usklađenost s ciljevima, prioritetima i mjerama Strategije prilagodbe klimatskim promjenama i Strategije niskougličinog razvoja, s obzirom da daljnji razvoj sektora akvakulture uvelike ovisi o prilagodbi i jačanju otpornosti na klimatske promjene.

Također, potrebno je istaknuti da su u svibnju 2021. godine usvojene EK smjernice za akvakulturu koje usmjeravaju buduće aktivnosti u sektoru EU akvakulture ka ostvarenju sljedećih međusobno povezanih ciljeva: 1. izgradnji otpornosti i konkurentnosti; 2. sudjelovanju u zelenoj tranziciji; 3. prihvaćenosti u društvu i informiranju potrošača i 4. povećanju znanja i inovacija, a predloženi smjerovi razvoja EU akvakulture uzeti su u obzir pri izradi NPRA.

Uzimajući u obzir usklađenost NPRA s relevantnim nacionalnim i EU strateškim dokumentima može se zaključiti da će njegova provedba pridonijeti cjelokupnom razvoju RH, uključujući cjelovit teritorijalni razvoj i obnovu gospodarstva u ruralnim i obalnim područjima te brži prijelaz na pametno i zeleno ruralno gospodarstvo.

Prethodno vrednovanje NPRA provedeno je sukladno Planu vrednovanja NPRA te u okviru postupka vrednovanja NPRA koje je započelo Odlukom ministrice poljoprivrede o početku postupka vrednovanja Nacionalnog plana razvoja akvakulture za razdoblje od 2022. do 2027. godine od 24. kolovoza 2022. godine (Klasa: 324-05/20-04/26; URBROJ: 525-12/791-22-58). Ovo je vrednovanje proveo Tim za vrednovanje NPRA, osnovan i imenovan Odlukom ministrice poljoprivrede (Klasa: 324-05/20-04/26; URBROJ: 525 -12/791-22-60 od 26. kolovoza 2022. godine), u čijem su sastavu nezavisni unutarnji stručnjaci Ministarstva poljoprivrede. Osnovna svrha prethodnog vrednovanja je poboljšanje kvalitete NPRA, a usmjereno je prvenstveno na analizu snaga, slabosti i razvojnog potencijala kako bi se pružila prethodna prosudba o tome jesu li akti strateškog planiranja ispravno utvrđeni, je li vidljiva koherentnost u odnosu na nadređene politike i smjernice, jesu li očekivani učinci realni i sl. Ovakvo vrednovanje pomaže tijelu nadležnom za izradu akta strateškog planiranja da tijekom same izrade dokumenta utvrdi nedostatke i izvrši potrebne izmjene, čemu pridonosi kontinuirana suradnja između nositelja izrade akta, članova Radne skupine za izradu akta i Tima za vrednovanje. Osnovna je svrha prethodnog vrednovanja osigurati visoku kvalitetu Nacrta nacionalnog plana uz pronalaženje optimalnog načina primjene raspoloživih resursa za dostizanje razvojnih ciljeva. To podrazumijeva utvrđivanje postojanja odgovarajuće strukture akta, intervencijske logike i ključnih sastavnica akta strateškog planiranja te njegovih dodataka i priloga, s posebnim naglaskom na prikladnost sadržaja akta u odnosu na kriterije vrednovanja.

Na temelju primijenjene metodologije u postupku prethodnog vrednovanja NPRA evaluiran je proces njegove izrade, kao i njegova struktura i sadržaj utvrđivanjem važnosti (relevantnosti), djelotvornosti (efektivnosti) i usklađenosti (koherentnosti) te dosljednosti (konzistentnosti) i komplementarnosti. Provedena evaluacija je rezultirala Izvješćem o prethodnom vrednovanju, koje obuhvaća osvrt na cjelokupni proces izrade NPRA.

4. Metodološki pristup

Metodologija i postupak vrednovanja NPRA temeljili su se na Pravilniku o provedbi postupka vrednovanja (»Narodne novine«, br. 66/19) kojim su propisana načela, kriteriji i standardi provedbe postupka vrednovanja akata strateškog planiranja. Odlukom ministrice poljoprivrede osnovan je i imenovan Tim za vrednovanje NPRA s ciljem provedbe vrednovanja tijekom izrade akta te izrade Izvješća o prethodnom vrednovanju sa zaključcima i preporukama, u svrhu osiguranja primjerene kvalitete nacrtu NPRA. Tim za vrednovanje je proveo vrednovanje u kontinuiranoj suradnji s nositeljem izrade NPRA, a s ciljem prikupljanja svih relevantnih informacija potrebnih za provedbu postupka vrednovanja i osiguranja kvalitete samog postupka vrednovanja.

Prethodno vrednovanje temeljilo se na primjeni obaveznih i dodatnih kriterija vrednovanja, i to:

Obavezni kriteriji vrednovanja:

- važnost (relevantnost)
- djelotvornost (efektivnost)
- usklađenost (koherentnost)

Dodatnih kriteriji vrednovanja:

- dosljednost (konzistentnost)
- komplementarnost.

Tim za vrednovanje analizirao je postupak izrade NPRA primjenjujući deset evaluacijskih pitanja, koja su utvrđena u odnosu na kriterije vrednovanja, kako je prikazano u donjoj tablici.

Kriterij za vrednovanje	Evaluacijsko pitanje
Usklađenost (koherentnost)	1. Jesu li pri izradi NPRA uzete u obzir smjernice za izradu nacionalnih planova, kao srednjoročnih akata strateškog planiranja?
Djelotvornost (efektivnost)	2. Jesu li svi ključni dionici uključeni u pripremu NPRA na adekvatan način?
Važnost (relevantnost)	3. Jesu li za SWOT analizu (snage, slabosti, prilike i prijetnje) primijenjeni relevantni podaci i je li ona rezultirala jasnim prikazom stanja akvakulture po pojedinim podsektorima (marikultura - bijela riba, plavoperajna tuna, školjkaši; slatkovodna akvakultura – toplovodne vrste, hladnovodne vrste; RAS)?

Kriterij za vrednovanje	Evaluacijsko pitanje
Važnost (relevantnost)	4. Predstavlja li SWOT analiza kvalitetnu podlogu za utvrđivanje ključnih potreba sektora akvakulture te posebnih ciljeva koji iz njih proizlaze, odnosno jesu li posebni ciljevi NPRA utemeljeni na stvarnim potrebama i razvojnim potencijalima?
Djelotvornost (efektivnost)	5. Jesu li utvrđeni posebni ciljevi NPRA ostvarivi?
Djelotvornost (efektivnost)	6. Hoće li predviđeni pokazatelji ishoda omogućiti praćenje uspješnosti u postizanju utvrđenih posebnih ciljeva te jesu li njihove ciljane vrijednosti realne?
Usklađenost (koherentnost)	7. Postoji li unutarnja usklađenost između utvrđenih ključnih potreba, posebnih ciljeva i mjera?
Usklađenost (koherentnost)	8. Postoji li vanjska usklađenost utvrđenih posebnih ciljeva NPRA s ciljevima NRS 2030 i drugih relevantnih strateških dokumenata?
Dosljednost (konzistentnost)	9. Jesu li posebni ciljevi NPRA u skladu s vizijom politike?
Komplementarnost	10. Podržavaju li posebni ciljevi NPRA druge javne politike?

Proces prethodnog vrednovanja uključivao je analizu nacrtu NPRA s obzirom na postavljena evaluacijska pitanja, pri čemu se zaključak analize stavljao u odnos s dostupnim relevantnim dokumentima i analitičkim podlogama. Metodologija je tako uključivala: 1) istraživanje sekundarnih izvora, kroz pregled relevantnih dokumenata, prikupljanje svih neophodnih informacija za vrednovanje te provedbu kvantitativnih i kvalitativnih analiza, te 2) sintezu nalaza, koja je obuhvaćala analizu nalaza, potvrdu uzročno-posljedičnih odnosa te pregled nalaza i donošenje zaključaka za sva evaluacijska pitanja.

Za provođenje analize i vrednovanje nacrtu NPRA Tim za vrednovanje se koristio sljedećim *izvorima podataka*:

- nacrt NPRA

- analitičke podloge izrađene u okviru STARS RAS¹ projekta
- zapisnici sa sastanaka Stručne radne skupine za izradu NPRA
- evidencije MP/UR, kao administrativni izvor potrebnih podataka te drugi relevantni izvori statističkih podataka (Državni zavod za statistiku, Eurostat)
- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (»Narodne novine«, br. 13/21)
- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (»Narodne novine«, br. 46/20)
- Strategija niskougličnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (»Narodne novine«, br. 63/21)
- Strateške smjernice EK za održiviju i konkurentniju akvakulturu u EU za razdoblje 2021. – 2030. (COM (2021) 236 final)
- Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 123/17)
- Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja (»Narodne novine«, br. 66/19)
- Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (»Narodne novine«, br. 89/18).

Po provedenoj analizi u okviru prethodnog vrednovanja Tim za vrednovanje je izradio Izvješće o prethodnom vrednovanju NPRA, uzimajući u obzir: ocjenu izrađene SWOT analize za pojedine segmente uzgoja, ocjenu definiranih ključnih potreba, ocjena definiranih posebnih ciljeva, mjera i pokazatelja ishoda te ocjenu usklađenosti s ostalim relevantnim nacionalnim i EU strateškim dokumentima.

¹ Projekt pod nazivom „*Strateška transformacija poljoprivrede i ruralnog razvoja*“ (engl. *Strategic Transformation of Agriculture and Rural Space*), koji je provelo Ministarstvo poljoprivrede u suradnji sa stručnjacima Svjetske banke

5. Opis akta strateškog planiranja, mjera i proračuna

NPRA je srednjoročni akt strateškog planiranja čije je donošenje određeno Zakonom o akvakulturi („Narodne novine“, br. 130/17, 111/18 i 144/20) te usklađeno s odredbama Uredbe (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkoj ribarstvenoj politici). Postupak izrade NPRA započeo je u svibnju 2021. godine Odlukom Vlade Republike Hrvatske o pokretanju postupka izrade Nacionalnog plana razvoja akvakulture za razdoblje od 2021. do 2027. godine (KLASA: 022-03/21-04/158; URBROJ: 50301-05/31-21-2 od 13. svibnja 2021.), a izradu provodi i koordinira Ministarstvo poljoprivrede. Postupak izrade NPRA uključivao je i postupak strateške procjene utjecaja na okoliš, uključujući Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu, kao i neformalne konzultacije s Europskom komisijom (EK). S obzirom da se izrada NPRA produljila na 2022. godinu (zbog potrebe za dodatnim usklađivanjima s EK smjernicama za akvakulturu koje su usvojene u svibnju 2021., kao i zbog otegotnih okolnosti uzrokovanih pandemijom virusa Covid-19), kada se očekuje i završetak postupka donošenja, u nazivu akta je izmijenjena početna godina razdoblja na koje se odnosi u 2022. U svrhu izrade prijedloga NPRA osnovana je Stručna radna skupina u čiji su rad uključeni svi relevantni dionici kako bi se osigurao usklađen i međusektorski pristup temeljen na načelu partnerstva i na taj način stvorili preduvjeti za doprinos svih nadležnih resora u planiranju održivog razvoja sektora akvakulture. Osim predstavnika sektorskih udruženja za sve segmente slatkovodne i morske akvakulture, u Stručnu radnu skupinu su imenovani i predstavnici nadležnih tijela državne uprave čiji je djelokrug rada povezan sa sektorom akvakulture, predstavnici relevantnih znanstvenih i istraživačkih institucija te predstavnici područne (regionalne) samouprave i civilnog sektora.

Provedbom opširne dijagnostičke analize sektora akvakulture u pripremnoj fazi izrade NPRA te uz uključenost svih relevantnih dionika utvrđene su ključne potrebe i prilike za razvoj sektora akvakulture te slijedom njih definirana četiri posebna cilja NPRA:

- 1) povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene*
- 2) jačanje konkurentnosti sektora akvakulture*
- 3) jačanjem sektora akvakulture doprinijeti obnovi gospodarstva te unaprjeđenju uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima*
- 4) poticanje inovacija u sektoru akvakulture.*

Utvrđeni posebni ciljevi ukazuju da NPRA, kroz unaprjeđenje proizvodnosti akvakulture na klimatski pametan i održiv način, doprinosi cjelokupnom gospodarskom razvoju Republike Hrvatske te unaprjeđenju ruralnih i obalnih gospodarstava. Navedeno je moguće postići jačanjem konkurentnosti svih proizvodnih segmenata, uz poticanje bolje povezanosti između

proizvodnje i tržišta te povećanje zaposlenosti u ruralnom i obalnom gospodarstvu, i to kroz cjelokupni vrijednosni lanac u akvakulturi, a ne samo u primarnoj proizvodnji. Poseban naglasak stavljen je na inovacije, čije je poticanje od iznimne važnosti za unaprjeđenje razvoja akvakulture, kao i njezinu postojeću i buduću povezanost s drugim gospodarskim sektorima.

U svrhu ostvarenja posebnih ciljeva NPRA, a kako bi se riješile prepoznate ključne potrebe u sektoru akvakulture, predloženo je ukupno 17 mjera kako slijedi:

POSEBNI CILJ 1. Povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene

➤ utvrđeno je 7 mjera

1.1. Povećanje ulaganja u učinkovite i održive tehnologije u akvakulturi

1.2. Podupiranje ulaganja u veće i rentabilnije proizvodne kapacitete

1.3. Poticanje razvoja novih proizvoda veće dodane vrijednosti u akvakulturi

1.4. Poticanje primjene učinkovitih praksi upravljanja zdravljem i dobrobiti životinja u uzgoju

1.5. Unaprjeđenje upravljanja prirodnim staništima i predatorskim vrstama na uzgajalištima

1.6. Razvoj instrumenata za upravljanje rizicima i jačanje otpornosti proizvođača u akvakulturi na pojavu iznimnih događaja koje rezultiraju poremećajem u proizvodnji ili na tržištu

1.7. Unaprjeđenje pristupa klimatskim i okolišnim podacima dionicima javnog i privatnog sektora u akvakulturi

POSEBNI CILJ 2. Jačanje konkurentnosti sektora akvakulture

➤ utvrđene su 4 mjere

2.1. Poticanje osnivanja proizvodnih partnerstava između proizvođača i kupaca

2.2. Jačanje i poticanje osnivanja organizacija proizvođača

2.3. Unaprjeđenje administrativnih mehanizama i poticanje proizvođača u primjeni javnih i privatnih standarda sigurnosti i kvalitete hrane

2.4. Poticanje pokretanja novih poduzeća u akvakulturi

POSEBNI CILJ 3. Jačanjem sektora akvakulture doprinijeti obnovi gospodarstva te unaprjeđenju uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima

➤ utvrđene su 3 mjere

3.1. Uspostavljanje ravnoteže između održivog razvoja akvakulture, zaštite prirode i prilagodbe klimatskim promjenama

3.2. Povezivanje sektora akvakulture s mogućnostima rasta u kružnim bioekonomijama

3.3. Promicanje proizvoda akvakulture i gastro-destinacijskog turizma

POSEBNI CILJ 4. Poticanje inovacija u sektoru akvakulture

➤ utvrđene su 3 mjere

4.1. Poticanje istraživačkih projekata s ciljem rješavanja ključnih problema koji utječu na proizvodnju i marketing proizvoda akvakulture

4.2. Jačanje obrazovnih i strukovnih programa u području akvakulture

4.3. Poticanje osnivanja inovacijskih partnerstava između proizvođača i znanstvenih ustanova.

NPRA, u okviru indikativnog financijskog plana, predviđa da će alokacija i raspoloživost financijskih sredstava za provedbu pojedinih mjera NPRA, kao i izvori financiranja i planirana sredstva po godinama detaljno biti prikazani u provedbenim akcijskim planovima, pri čemu se predviđa izrada dva akcijska plana, i to: Akcijski plan za razvoj akvakulture za razdoblje od 2022. do 2024. te Akcijski plan za razvoj akvakulture za razdoblje od 2025. do 2027.

Financijska sredstva za provedbu NPRA odnosno pojedinih mjera iz akcijskih planova bit će osigurana u Državnom proračunu na razdjelu MP u skladu s fiskalnim mogućnostima, iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. - 2026., iz Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPPRA), kao i u komplementarnosti s drugim europskim fondovima ukoliko to bude moguće ovisno o ishodu procesa programiranja nove financijske perspektive Europske unije, te iz dostupnih financijskih instrumenata.

Sukladno indikativnom financijskom planu, ukupan procijenjeni trošak provedbe NPRA iznosi 666.500.000,00 HRK.

6. Odgovori na evaluacijska pitanja

U postupku prethodnog vrednovanja NPRA postavljena su sljedeća evaluacijska pitanja, kako bi se provedenom analizom i na temelju dobivenih odgovora ocijenila kvaliteta nacrtu NPRA.

1. Jesu li pri izradi NPRA uzete u obzir smjernice za izradu nacionalnih planova, kao srednjoročnih akata strateškog planiranja?
2. Jesu li svi ključni dionici uključeni u pripremu NPRA na adekvatan način?
3. Jesu li za SWOT analizu (snage, slabosti, prilike i prijetnje) primijenjeni relevantni podaci i je li ona rezultirala jasnim prikazom stanja akvakulture po pojedinim podsektorima (marikultura - bijela riba, plavoperajna tuna, školjkaši; slatkovodna akvakultura – toplovodne vrste, hladnovodne vrste; RAS)?
4. Predstavlja li SWOT analiza kvalitetnu podlogu za utvrđivanje ključnih potreba sektora akvakulture te posebnih ciljeva koji iz njih proizlaze, odnosno jesu li posebni ciljevi NPRA utemeljeni na stvarnim potrebama i razvojnim potencijalima?
5. Jesu li utvrđeni posebni ciljevi NPRA ostvarivi?
6. Hoće li predviđeni pokazatelji ishoda omogućiti praćenje uspješnosti u postizanju utvrđenih posebnih ciljeva te jesu li njihove ciljane vrijednosti realne?
7. Postoji li unutarnja usklađenost između utvrđenih ključnih potreba, posebnih ciljeva i mjera?
8. Postoji li vanjska usklađenost utvrđenih posebnih ciljeva NPRA s ciljevima NRS 2030 i drugih relevantnih strateških dokumenata?
9. Jesu li posebni ciljevi NPRA u skladu s vizijom politike?
10. Podržavaju li posebni ciljevi NPRA druge javne politike?

1. Jesu li pri izradi NPRA uzete u obzir smjernice za izradu nacionalnih planova, kao srednjoročnih akata strateškog planiranja?

Iz provedene analize može se zaključiti da je **NPRA izrađen sukladno smjernicama za izradu srednjoročnih akata strateškog planiranja**, odnosno da je sadržajno usklađen s propisanim obaveznim sadržajem jer sadrži sva predviđena poglavlja, a srednjoročna vizija razvoja je usklađena s razvojnim prioritetima na nacionalnoj i EU razini.

2. Jesu li svi ključni dionici uključeni u pripremu NPRA na adekvatan način?

Pri izradi NPRA je primijenjeno načelo partnerstva kroz kontinuirani angažman svih relevantnih dionika, što se prvenstveno odnosi na predstavnike svih podsektora akvakulture, koji su u okviru dijagnostičke analize sektora uključeni već u pripremnoj fazi, kroz konzultacije, radionice i ankete, a potom su izravno uključeni i u samu izradu NPRA kao članovi Stručne radne skupine. Osim predstavnika sektorskih udruženja, u Stručnu radnu skupinu su imenovani

i predstavnici nadležnih tijela državne uprave čiji je djelokrug rada povezan sa sektorom akvakulture, predstavnici relevantnih znanstvenih i istraživačkih institucija te predstavnici područne (regionalne) samouprave i civilnog sektora.

Također, sudjelovanje šire javnosti u postupku izrade NPRA osigurano je kroz predviđene postupke informiranja, održanu javnu raspravu u okviru postupka strateške procjene utjecaja na okoliš NPRA te kroz postupak e-savjetovanja.

Iz navedenog proizlazi da su u pripremu NPRA na adekvatan način uključeni svi ključni dionici.

3. Jesu li za SWOT analizu (snage, slabosti, prilike i prijetnje) primijenjeni relevantni podaci i je li ona rezultirala jasnim prikazom stanja akvakulture po pojedinim podsektorima (marikultura - bijela riba, plavoperajna tuna, školjkaši; slatkovodna akvakultura – toplovodne vrste, hladnovodne vrste; RAS)?

Za pripremu SWOT analize i analize stanja sektora akvakulture korišteni su relevantni podaci Ministarstva poljoprivrede, Uprave ribarstva kao administrativnog izvora podataka, Državnog zavoda za statistiku, Eurostata, kao i podaci iz drugih relevantnih izvora (znanstveni i stručni radovi, publikacije). Također, za izradu SWOT analize i prikaz stanja sektora korišteni su i podaci dobiveni izravno od ključnih dionika kroz intervjuje i ankete u okviru projekta STARS RAS („Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnog prostora”) u pripremnoj fazi izrade NPRA.

Pregledom SWOT analize zaključeno je da ona u najvećoj mjeri na primjeren način odražava stanje u pojedinim podsektorima akvakulture kroz prikaz njihovih snaga, slabosti, prilika i prijetnji. U pojedinim segmentima su uočene manje nedorečenosti koje u cjelini ne narušavaju kvalitetu nacrtu NPRA, no predlažu se doraditi kako bi cjelokupna slika i prikaz stanja bili u potpunosti jasni i nedvosmisleni.

Tako je kod Bijele ribe, pod Slabosti navedeno „Nedovoljna upotreba modernih tehnologija“, što je potrebno nadopuniti kako bi bilo jasno da se u ovom slučaju radi o malim proizvođačima, jer se istovremeno pod Snage navodi da su najveće tvrtke predvodnici po inovacijama i modernoj proizvodnji. Također, u tvrdnji navedenoj pod Snagama - Porast proizvodnje novih vrsta predlaže se specificirati o kojim je vrstama riječ. U Prilikama, obzirom da ulovi hame nisu zabilježeni u ulovnoj statistici, sugerira se precizirati tvrdnju „Domaći je ulov divlje komarče, lubina i hame neznatan“ na način da odgovara ulovnoj statistici, odnosno izbaciti hamu iz navoda. U Prilikama je također navedeno: „Rast potražnje na domaćem tržištu, trenutno niska potrošnja po stanovniku“ pri čemu se radi jasnoće izričaja predlaže izmijeniti formulaciju u: „Trenutno niska potrošnja po stanovniku, uz rastuću potražnju na domaćem tržištu“. Pod Prijetnje se navodi: „Izbijanje bolesti ili ulazak invazivnih vrsta u uzgajalište zajedno s

neodgovarajućim mehanizmima odgovora na hitne situacije“, a radi složenosti problematike sugerira se razdvojiti ove prijetnje u dva navoda: „izbijanje bolesti“ i „ulazak invazivnih vrsta u uzgajališta zajedno s...“.

Nadalje, kod Plavoperajne tune se pod Snage navodi „Raspoloživost hrane iz ulova“, a kako se navedeno odnosi na malu plavu ribu za koju je moguće uvođenje ulovnih kvota, predlaže se pod Prijetnje dodati: „Moguća ograničenja hrane iz ulova u slučaju uvođenja ulovnih kvota“.

Kod školjkaša, u prilikama, sugerira se izmijeniti tvrdnju: „Maloprodajni sektor u Hrvatskoj još uvijek nije dovoljno opskrbljen svježim domaćim proizvodima od školjkaša i nudi prostor za širu distribuciju i porast prodaje“ da glasi: „Maloprodajni sektor u Hrvatskoj nudi prostor za širu distribuciju i porast prodaje svježim domaćim proizvodima od školjkaša“. Pod prijetnjama se predlaže dodati: „nedovoljna pogranična suradnja u pogledu kontrole uzgoja novih vrsta i kontrole invazivnih vrsta“.

Kod Toplovodnih vrsta je uočena neusklađenost u izričaju pri navođenju radne snage, koja je uključena i u Snage i u Slabosti, te se pod Snage predlaže izmijeniti cijeli navod koji se odnosi na radnike, tako da glasi: „Kvalificirani radnici s dugogodišnjim iskustvom, koji su neophodni za prijenos tehnoloških vještina i znanja“. Nadalje, pod *Prilike* se navod: „Usmjeravanje na rastući turizam iz Azije: nova gastro-iskustva, promocija o hrvatskim jelima i šaranu“ predlaže zamijeniti sljedećim navodom: „Usmjeravanje na rastući eno-gastronomski turizam koji je na globalnom turističkom tržištu jedan od glavnih motiva putovanja; nova gastro-iskustva, promocija o hrvatskim jelima i šaranu“.

4. Predstavlja li SWOT analiza kvalitetnu podlogu za utvrđivanje ključnih potreba sektora akvakulture te posebnih ciljeva koji iz njih proizlaze, odnosno jesu li posebni ciljevi NPRA utemeljeni na stvarnim potrebama i razvojnim potencijalima?

U pripremnoj fazi izrade NPRA Ministarstvo poljoprivrede je u suradnji sa stručnjacima Svjetske banke u okviru projekta STARS RAS provelo opširnu dijagnostičku analizu, uključujući i konzultacije s predstavnicima svih podesktora akvakulture i drugim relevantnim dionicima na čemu se temeljila i izrada SWOT analize.

Iz navedenog proizlazi da se izrađena SWOT analiza može smatrati kvalitetnom podlogom za definiranje ključnih potreba sektora akvakulture, a kako su iz ključnih potreba upravo proizašli i posebni ciljevi NPRA, zaključak je da su i oni utemeljeni na stvarnim potrebama i razvojnim potencijalima sektora akvakulture.

5. Jesu li utvrđeni posebni ciljevi NPRA ostvarivi?

Ostvarenje utvrđenih posebnih ciljeva očekuje se kroz provedbu predviđenih 17 mjera, a koja je izravno vezana uz raspoloživi financijski okvir, ali i institucionalnu podršku kroz uključivanje svih relevantnih tijela i dionika. Ukoliko se korištenje financijskih sredstava bude odvijalo sukladno predviđenom financijskom okviru te bude osiguran angažman svih relevantnih dionika, *za očekivati je i ostvarenje utvrđenih posebnih ciljeva.*

6. Hoće li predviđeni pokazatelji ishoda omogućiti praćenje uspješnosti u postizanju utvrđenih posebnih ciljeva te jesu li njihove ciljane vrijednosti realne?

Za praćenje ostvarenja posebnih ciljeva utvrđeno je ukupno šest pokazatelja ishoda za koje se predviđa preuzimanje podataka iz administrativnog izvora (MP), a sami pokazatelji su razumljivi, nedvosmisleni, mjerljivi i praktični. Navedeni pokazatelji prate se kroz podatke prikupljene Nacionalnim programom prikupljanja podataka u ribarstvu, Zakonom o akvakulturi/Pravilnikom o prikupljanju statističkih podataka u akvakulturi i Programom statističkih aktivnosti RH te su u tom smislu metode dosljedne i jasne. Stoga se *može zaključiti da će definirani pokazatelji ishoda omogućiti praćenje uspješnosti u ostvarenju utvrđenih posebnih ciljeva. Ciljane vrijednosti pokazatelja ishoda utvrđene su na temelju relevantnih podataka i kontinuiranog praćenja njihovih trendova te ih se može smatrati realnima*, a u tablici u nastavku nalazi se detaljniji prikaz pojašnjenja i zaključaka za svaki od pokazatelja ishoda utvrđenih za pojedini posebni cilj.

POSEBNI CILJ	POKAZATELJ ISHODA	EVALUACIJA
PC1 Povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene	Količina godišnje proizvodnje u akvakulturi (> 30%) Vrijednost godišnje proizvodnje u akvakulturi (> 20%)	<i>Pokazatelji su realno određeni temeljem detaljnih analiza. Kroz provjere prikupljenih podataka o količinama i vrijednosti proizvodnje u promatranom periodu vidljivo je da količina proizvodnje raste za otprilike 10% više u odnosu na vrijednost, što je uzeto u obzir prilikom definiranja pokazatelja ishoda.</i>

<i>POSEBNI CILJ</i>	<i>POKAZATELJ ISHODA</i>	<i>EVALUACIJA</i>
PC2 Jačanje konkurentnosti sektora akvakulture	<p>Prosječna godišnja potrošnja proizvoda akvakulture (> 50%)</p> <p>Dodana vrijednost u količini prerade u akvakulturi (> 35%)</p>	<p><i>Ciljana vrijednost pokazatelja koja se odnosi na prosječnu potrošnju proizvoda akvakulture doima se ambicioznom, no uzimajući u obzir predviđene mjere koje su izravno ili neizravno vezane uz povećanje potrošnje proizvoda akvakulture, planirano povećanje potrošnje može se smatrati realnim.</i></p> <p><i>Ciljana vrijednost pokazatelja ishoda vezana uz preradu se s obzirom na utvrđene potrebe i potencijale te predviđene mjere može smatrati realnom.</i></p>
PC3 Jačanjem sektora akvakulture doprinijeti obnovi gospodarstva te unaprjeđenju uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima	<p>Broj radnih mjesta u sektoru akvakulture i prerade (> 15%)</p>	<p><i>Uzimajući u obzir nedostatak radne snage u pojedinim segmentima akvakulture, trend rasta broja zaposlenih u novim vlastitim proizvodnim i prerađivačkim kapacitetima (vertikalna integracija), ali i istovremenu modernizaciju u tehnološkim procesima koja ne zahtijeva novo zapošljavanje, ciljana vrijednost pokazatelja koja se odnosi na broj radnih mjesta, može se smatrati dostižnom.</i></p>
PC4 Poticanje inovacija u sektoru akvakulture	<p>Ulaganja u nova znanja i inovacije u akvakulturi (> 10%)</p>	<p><i>Ciljana vrijednost ovog pokazatelja može se smatrati realnom jer je određena uzimajući u obzir važnost inovacija za daljnji održivi razvoj sektora akvakulture, ali i moguća ograničenja u provedbi s njima povezanih mjera.</i></p>

7. Postoji li unutarnja usklađenost između utvrđenih ključnih potreba, posebnih ciljeva i mjera?

U donjoj tablici prikazane su utvrđene ključne potrebe, posebni ciljevi i mjere nacrtu NPRA te zaključci koji su proizašli iz analize njihove usklađenosti.

<i>KLJUČNA POTREBA</i>	<i>POSEBNI CILJ</i>	<i>MJERA</i>	<i>ZAKLJUČAK</i>
KP1: Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi	PC1 Povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene	1.1. Povećanje ulaganja u učinkovite i održive tehnologije u akvakulturi	<i>Predviđene mjere definirane su na način da vode rješavanju utvrđenih ključnih potreba, a time i</i>

<p>KP2: Unaprjeđenje proizvodnih praksi u okolišno održivoj akvakulturi KP3: Unaprjeđenje usklađenosti između proizvodnih sustava i svojstava ekoloških zona KP4: Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima</p>		<p>1.2. Podupiranje ulaganja u veće i rentabilnije proizvodne kapacitete 1.3. Poticanje razvoja novih proizvoda veće dodane vrijednosti u akvakulturi 1.4. Poticanje primjene učinkovitih praksi upravljanja zdravljem i dobrobiti životinja u uzgoju 1.5. Unaprjeđenje upravljanja prirodnim staništima i predatorskim vrstama na uzgajalištima 1.6. Razvoj instrumenata za upravljanje rizicima i jačanje otpornosti proizvođača u akvakulturi na pojavu iznimnih događaja koje rezultiraju poremećajem u proizvodnji ili na tržištu 1.7. Unaprjeđenje pristupa klimatskim i okolišnim podacima dionicima javnog i privatnog sektora u akvakulturi</p>	<p><i>ostvarenju ovog posebnog cilja. Osim povećanja proizvodnosti, od iznimnog je značaja i povećanje otpornosti proizvodnje na klimatske promjene, čemu će doprinijeti mjere koje se odnose na ulaganja u učinkovite i održive tehnologije, razvoj novih proizvoda, poticanje primjene učinkovitih praksi upravljanja zdravljem i dobrobiti životinja u uzgoju, upravljanje predatorskim vrstama na uzgajalištima, a posebice one koje uključuju razvoj instrumenata za upravljanje rizicima i regulaciju poremećaja u proizvodnji ili na tržištu, kao i unaprjeđenje pristupa klimatskim i okolišnim podacima.</i></p>
<p>KP5: Jačanje povezanosti s tržištem u sektoru akvakulture, uključujući okrupnjavanje ponude KP6: Unaprjeđenje poslovanja kao odgovora na potražnju potrošača za proizvodima akvakulture KP7: Poticanje korištenja primjene standarda kvalitete KP8: Unaprjeđenje vještina radne snage u lancu akvakulture</p>	<p>PC2 Jačanje konkurentnosti sektora akvakulture</p>	<p>2.1. Poticanje osnivanja proizvodnih partnerstava između proizvođača i kupaca 2.2. Jačanje i poticanje osnivanja organizacija proizvođača 2.3. Unaprjeđenje administrativnih mehanizama i poticanje proizvođača u primjeni javnih i privatnih standarda sigurnosti i kvalitete hrane 2.4. Poticanje pokretanja novih poduzeća u akvakulturi</p>	<p><i>Predviđene mjere definirane na način da omogućuju bolje pozicioniranje proizvođača u akvakulturi i njihovih proizvoda na tržištu, što će rezultirati i boljim odgovorom potrošača kroz povećanu potrošnju, a time i jačanjem konkurentnosti sektora, kao utvrđenim posebnim ciljem.</i></p>
<p>KP9: Unaprjeđenje koordiniranosti i komplementarnosti između intervencija u ruralnim i obalnim područjima, uključujući osnovne usluge KP10: Unaprjeđenje javne infrastrukture u cilju</p>	<p>PC3 Jačanjem sektora akvakulture doprinijeti obnovi gospodarstva te unaprjeđenju uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima</p>	<p>3.1. Uspostavljanje ravnoteže između održivog razvoja akvakulture, zaštite prirode i prilagodbe klimatskim promjenama 3.2. Povezivanje sektora akvakulture s</p>	<p><i>Predviđene mjere definirane su na način da vode rješavanju utvrđenih ključnih potreba i jačanju sektora akvakulture, uzimajući u obzir i povezanost s drugim komplementarnim</i></p>

modernizacije proizvodnje u akvakulturi		mogućnostima rasta u kružnim bioekonomijama 3.3. Promicanje proizvoda akvakulture i gastro-destinacijskog turizma	<i>djelatnostima (mogućnosti zbrinjavanja otpada i nus-proizvoda kroz kružno gospodarstvo, promidžba proizvoda akvakulture kroz gastro-turizam, i sl.), što će rezultirati ostvarenjem ovog posebnog cilja, odnosno doprinijeti obnovi gospodarstva te unaprjeđenju uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima.</i>
KP11: Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (multidisciplinarno) KP12: Unaprjeđenje pristupa istraživanju, razvoju i inovacijama te upotrebi znanja i tehnologija u donošenju odluka	PC4 Poticanje inovacija u sektoru akvakulture	4.1. Poticanje istraživačkih projekata s ciljem rješavanja ključnih problema koji utječu na proizvodnju i marketing proizvoda akvakulture 4.2. Jačanje obrazovnih i strukovnih programa u području akvakulture 4.3. Poticanje osnivanja inovacijskih partnerstava između proizvođača i znanstvenih ustanova	<i>Predviđene mjere, koje uključuju poticanje istraživačkih projekata i inovacijskih partnerstava između proizvođača i znanstvenih ustanova, kao i jačanje obrazovnih programa u području akvakulture, rezultirati će rješavanjem utvrđenih ključnih potreba, a time i ostvarenju posebnog cilja koji se odnosi na poticanje inovacija.</i>

Iz provedene analize može se zaključiti da postoji unutarnja usklađenost između ključnih potreba, posebnih ciljeva i mjera, čime se pridonosi ostvarenju utvrđenih posebnih ciljeva.

8. Postoji li vanjska usklađenost utvrđenih posebnih ciljeva NPRA s ciljevima NRS 2030 i drugih relevantnih strateških dokumenata?

Usporedni prikaz posebnih ciljeva NPRA s ciljevima i razvojnim prioritetima NRS 2030 i drugih relevantnih strateških dokumenata nalazi se u donjoj tablici.

<i>NPRA</i>	<i>NRS 2030</i>	<i>Strategija prilagodbe klimatskim promjenama</i>	<i>Strategija niskougljičnog razvoja</i>	<i>EK smjernice za akvakulturu</i>
<p>PC1 Povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene</p> <p>PC2 Jačanje konkurentnosti sektora akvakulture</p> <p>PC3 Jačanjem sektora akvakulture doprinijeti obnovi gospodarstva te unaprjeđenju uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima</p> <p>PC4 Poticanje inovacija u sektoru akvakulture</p>	<p>RS1 Održivo gospodarstvo i društvo</p> <p>RS3 Zelena i digitalna tranzicija</p> <p>RS4 Ravnomjeran regionalni razvoj</p> <p>SC9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva - prioritarna područja javnih politika:</p> <ul style="list-style-type: none"> o povećanje produktivnosti poljoprivrede i akvakulture i njihove otpornosti na klimatske promjene na ekološki prihvatljiv i održiv način o doprinos klimatskoj neutralnosti, smanjenje upotrebe pesticida i povećanje ekološke proizvodnje u skladu s novim smjerovima EU-a u okvirima Zelenog plana te Strategije „od polja do stola“ i Strategije EU-a za bioraznolikosti o jačanje konkurentnosti i inovativnosti u poljoprivredi i akvakulturi o oživljavanje ruralnih područja i unaprjeđenje kvalitete života u ruralnim i obalnim područjima 	<p>Ciljevi:</p> <p>(a) smanjiti ranjivost prirodnih sustava i društva na negativne utjecaje klimatskih promjena</p> <p>(b) povećati sposobnost oporavka nakon učinaka klimatskih promjena</p> <p>(c) iskoristiti potencijalne pozitivne učinke, koji također mogu biti posljedica klimatskih promjena</p> <p>Prioriteti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. osiguranje održivog regionalnog i urbanog razvoja 2. osiguranje preduvjeta za gospodarski razvoj ruralnih područja, priobalja i otoka 3. osiguranje održivog energetskega razvitka 4. jačanje upravljačkih kapaciteta umreženim sustavom praćenja i ranog upozoravanja 5. osiguranje kontinuiteta istraživačkih aktivnosti 	<p>Opći ciljevi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Postizanje održivog razvoja temeljenog na znanju i konkurentnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika i učinkovitim korištenjem resursa 2. Povećanje sigurnosti opskrbe energijom, održivost energetske opskrbe, povećanje dostupnosti energije i smanjenje energetske ovisnosti 3. Solidarnost izvršavanjem obveza Republike Hrvatske prema međunarodnim sporazumima, u okviru politike EU, kao dio naše povijesne odgovornosti i doprinos globalnim ciljevima 4. Smanjenje onečišćenja zraka i utjecaja na zdravlje te kvalitetu života građana 	<p>Ciljevi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. izgradnja otpornosti i konkurentnosti 2. sudjelovanje u zelenoj tranziciji 3. prihvaćenost u društvu i informiranje potrošača 4. povećanje znanja i inovacija

S obzirom da je u odgovarajućim poglavljima NPRA detaljno prikazana povezanost s drugim nacionalnim i EU strateškim dokumentima, može se zaključiti da postoji vanjska usklađenost posebnih ciljeva NPRA s ciljevima NRS 2030 i drugih relevantnih strateških dokumenata.

9. Jesu li posebni ciljevi NPRA u skladu s vizijom politike?

NPRA utvrđuje sljedeću srednjoročnu viziju razvoja hrvatske akvakulture: *Akvakultura u Republici Hrvatskoj je 2027. godine okolišno i tržišno održiva gospodarska djelatnost, visoke proizvodnosti, učinkovitosti i otpornosti, koja nudi konkurentne i zdrave prehrambene proizvode prepoznatljive kvalitete, a u sinergiji sa srodnim djelatnostima stvara bolje radne i životne uvjete u ruralnim i obalnim područjima.*

Posebni ciljevi NPRA u skladu su s vizijom politike koja predviđa održivi razvoj akvakulture, kao djelatnosti koja proizvodi visokovrijedne prehrambene proizvode na okolišno i klimatski prihvatljiv način, uz uporabu digitalnih i inovativnih tehnologija te doprinosi razvoju ruralnih i obalnih područja.

Slijedom utvrđenog, može se zaključiti da su posebni ciljevi NPRA u skladu s vizijom politike.

10. Podržavaju li posebni ciljevi NPRA druge javne politike?

Pri izradi NPRA vodilo se računa o usklađenosti s drugim relevantnim nacionalnim aktima strateškog planiranja koji se odnose na druge sektore povezane s akvakulturom, prije svega s NRS 2030. Stoga je važno istaknuti da su srednjoročna vizija razvoja i plan provedbe razvoja hrvatske akvakulture, koji su utvrđeni u NPRA ne odnose samo na akvakulturu, nego obuhvaćaju izazove, prilike i dionike koji utječu na širi prehrambeni sektor u RH. Naime, NPRA je usklađen sa strateškim smjernicama „Europskog zelenog plana“, na način da se prehrambenom sustavu pristupa potpuno u skladu s pristupom koji slijedi EK u razvoju strategije „Od polja do stola“, kao sastavnice „Europskog zelenog plana“. Sukladno takvom pristupu, prehrambeni sektor obuhvaća ključne sastavnice vrijednosnog lanca akvakulture, uključujući proizvodnju u akvakulturi, upravljanje i rukovanje proizvodima akvakulture te njihovu preradu, okrupnjavanje ponude i distribuciju, tržište i potražnju potrošača, kao i sustav znanja i inovacija, te ruralnu i obalnu infrastrukturu i pomoćne usluge kao sponu između različitih sastavnica vrijednosnog lanca u akvakulturi. Daljnji koraci u povećanju okolišne uspješnosti akvakulture EU-a uključuju rast ekološke akvakulture, kako je predviđeno strategijom „Od polja do stola“ i Akcijskim planom za razvoj ekološkog sektora.

S obzirom da su posebni ciljevi NPRA u skladu s ciljevima i prioritetima drugih povezanih strateških dokumenata, može se zaključiti da se njihovim ostvarenjem podržavaju i druge javne politike.

7. Zaključci i preporuke

- ✓ Prethodnim vrednovanjem utvrđeno je da **NPRA predstavlja kvalitetnu osnovu za provedbu sektorskih politika i ostvarenje srednjoročne vizije razvoja akvakulture** u Republici Hrvatskoj do 2027. godine. NPRA je izrađen sukladno smjernicama za izradu srednjoročnih akata strateškog planiranja, jer sadrži sva predviđena poglavlja, a srednjoročna vizija razvoja je usklađena s razvojnim prioritetima na nacionalnoj i EU razini. Također, pri izradi NPRA primjereno je primijenjeno načelo partnerstva, jer su u njegovoj izradi sudjelovali svi ključni dionici na adekvatan način.
- ✓ Za pripremu SWOT analize i analize stanja sektora akvakulture korišteni su relevantni i mjerodavni podaci, što se može smatrati kvalitetnom podlogom za definiranje ključnih potreba sektora akvakulture. Kako su iz ključnih potreba upravo proizašli i posebni ciljevi NPRA, zaključak je da su i oni utemeljeni na stvarnim potrebama i razvojnim potencijalima sektora akvakulture.
- ✓ Manje nedorečenosti koje su utvrđene u pojedinim segmentima SWOT analize ne narušavaju kvalitetu nacrtu NPRA, no predlažu se doraditi kako bi cjelokupna slika i prikaz stanja bili u potpunosti jasni i nedvosmisleni te su u tom smislu daju sljedeće preporuke za izmjene i dopune u SWOT analizi:

Bijela riba – *Slabosti* – uz „Nedovoljna upotreba modernih tehnologija“, dodati „kod malih proizvođača“; pod *Snage*, uz navod: „Porast proizvodnje novih vrsta“ predlaže se specificirati o kojim je vrstama riječ; *Prilike* – izmijeniti navod „Domaći je ulov divlje komarče, lubina i hame neznatan“ na način da odgovara ulovnoj statistici (izbaciti hamu); navod „Rast potražnje na domaćem tržištu, trenutno niska potrošnja po stanovniku“ izmijeniti u: „Trenutno niska potrošnja po stanovniku, uz rastuću potražnju na domaćem tržištu“; *Prijetnje*: „Izbijanje bolesti ili ulazak invazivnih vrsta u uzgajalište zajedno s neodgovarajućim mehanizmima odgovora na hitne situacije“, razdvojiti prijetnje na: „izbijanje bolesti“ i „ulazak invazivnih vrsta u uzgajališta zajedno s ...“.

Plavoperajna tuna – *Prijetnje* - dodati: „Moguća ograničenja hrane iz ulova u slučaju uvođenja ulovnih kvota“.

Školjkaši – *Prilike* - izmijeniti: „Maloprodajni sektor u Hrvatskoj još uvijek nije dovoljno opskrbljen svježim domaćim proizvodima od školjkaša i nudi prostor za širu distribuciju i porast prodaje“ da glasi: „Maloprodajni sektor u Hrvatskoj nudi prostor za širu distribuciju i porast prodaje svježim domaćim proizvodima od školjkaša“; *Prijetnje* – dodati: „Nedovoljna pogranična suradnja u pogledu kontrole uzgoja novih vrsta i kontrole invazivnih vrsta“

Toplovodne vrste - *Snage* - izmijeniti cijeli navod koji se odnosi na radnike, tako da glasi: „Kvalificirani radnici s dugogodišnjim iskustvom, koji su neophodni za prijenos tehnoloških

vještina i znanja“; *Prilike* – navod:„, Usmjeravanje na rastući turizam iz Azije: nova gastro-iskustva, promocija o hrvatskim jelima i šaranu“ zamijeniti sljedećim navodom: „Usmjeravanje na rastući eno-gastronomski turizam koji je na globalnom turističkom tržištu jedan od glavnih motiva putovanja; nova gastro-iskustva, promocija o hrvatskim jelima i šaranu“.

Također, u svrhu boljeg razumijevanja te ne ulazeći u sami sadržaj teksta predlaže se, na svim mjestima gdje je to moguće, pojednostaviti izričaj nacrtu NPRA.

- ✓ Pokazatelji ishoda, koji su utvrđeni za svaki posebni cilj, su razumljivi, nedvosmisleni, mjerljivi i praktični iz čega proizlazi da će omogućiti praćenje uspješnosti u ostvarenju utvrđenih posebnih ciljeva. Također, ciljane vrijednosti pokazatelja ishoda utvrđene su na temelju relevantnih podataka i kontinuiranog praćenja njihovih trendova te ih se može smatrati realnima i ostvarivima.
- ✓ Vrednovanjem unutarnje usklađenosti NPRA zaključeno je da postoji jasna povezanost između ključnih potreba, posebnih ciljeva i mjera, a time i unutarnja usklađenost, čime se pridonosi ostvarenju utvrđenih posebnih ciljeva. Također, potrebno je istaknuti da je potpuno ostvarenje utvrđenih posebnih ciljeva kroz provedbu predviđenih mjera izravno vezano uz raspoloživi financijski okvir, ali i institucionalnu podršku kroz uključivanje svih relevantnih tijela i dionika te je u tom smislu potrebno kontinuirano pratiti uspješnost provedbe kroz naredne postupke vrednovanja.
- ✓ Vrednovanjem NPRA u odnosu na kriterij vanjske usklađenosti utvrđeno je da je u odgovarajućim poglavljima NPRA na primjeren način detaljno prikazana povezanost NPRA s NRS 2030, EK smjernicama za akvakulturu, Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama i Strategijom niskougljičnog razvoja te se može zaključiti da postoji vanjska usklađenost posebnih ciljeva NPRA s ciljevima relevantnih nacionalnih i EU strateških dokumenata.
- ✓ Primjenom kriterija konzistentnosti i komplementarnosti utvrđeno je da su posebni ciljevi NPRA u skladu s vizijom sektorske politike, a ujedno podržavaju i druge javne politike.

Zagreb, 07. listopada 2022. godine

Tim za vrednovanje NPRA:

Josipa Runjak, viša stručna savjetnica, Uprava ribarstva



Svjetlana Višnić Novaković, viša stručna savjetnica, Uprava ribarstva



Andrea Stubičar, viša stručna savjetnica, Uprava za financijske poslove i javnu nabavu

